

Розсоха С. С.,кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

Науково-дослідного інституту публічного права

**ВИДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

Анотація. В статті розкриті наукові положення на основі доктринального досвіду та аналізу емпіричного матеріалу, стосовно видання адміністративних актів спеціальними адміністративними органами, як найбільш вживаного інструменту публічного адміністрування нотаріальної діяльності. З'ясовано правову природу адміністративних актів у сфері нотаріальної діяльності, їх вплив на функціонування інституту нотаріату, а також визначено ознаки, що характеризують ці акти як адміністративно правовий інструмент. Встановлено, що адміністративні акти в нотаріальній сфері є важливим засобом забезпечення публічних інтересів та гармонізації відносин між адміністративними органами і нотаріусами та іншими особами. Наведено приклади адміністративних актів, зокрема рішень про зупинення діяльності нотаріусів, анулювання сертифікацій робочих місць або проведення перевірок. У статті наголошується на необхідності дотримання процедурних і матеріальних норм при виданні адміністративних актів, адже їхня юридична сила має вирішальне значення для забезпечення правової визначеності. Окреслено підходи до класифікації адміністративних актів за суб'єктами видання, правовими наслідками та формою. Визначено роль адміністративних актів як засобів реалізації норм права у нотаріальній діяльності, які спрямовані на конкретизацію прав та обов'язків нотаріусів і контроль за їх виконанням. Проаналізовано судову практику оскарження адміністративних актів у нотаріальній сфері, що свідчить про поширеність таких спорів у контексті захисту професійних інтересів нотаріусів та дотримання законодавчих вимог. На основі узагальнення адміністративних актів, їхніх категорій та судової практики було зроблено висновок, що адміністративні акти є важливим інструментом публічного адміністрування у сфері нотаріальної діяльності. Водночас, їх застосування часто супроводжувалося процедурними порушеннями, недостатністю доказової бази чи перевищенням повноважень. Це підкреслювало важливість дотримання адміністративними органами норм законодавства, прозорості процедур та захисту прав осіб, які зазнавали впливу таких рішень. Судовий контроль залишався ключовим адміністративно-правовим механізмом забезпечення балансу між державними інтересами та захистом прав нотаріусів.

Ключові слова: адміністративний акт, адміністративний контроль, адміністративний орган, індивідуальна дія, інструмент публічного адміністрування, Міністерство юстиції України, нотаріус, повноваження, право, процедура, судовий контроль, тимчасове зупинення нотаріальної діяльності.

Rozsokha S. S. Issuance of administrative acts as a tool of public administration of notarial activities in Ukraine

Abstract. The article reveals scientific provisions based on doctrinal experience and analysis of empirical material concerning the issuance of administrative acts by specialized administrative bodies, as the most commonly used instrument of public administration. The legal nature of administrative acts in the field of notarial activities, their impact on the functioning of the notarial institution, and the features that characterize these acts as administrative-legal instruments are established. It is determined that administrative acts in the notarial field are an important means of ensuring public interests and harmonizing relations between administrative bodies, notaries, and other individuals. Examples of administrative acts are provided, including decisions on the suspension of notaries' activities, the annulment of certifications of workplaces, or the conduct of inspections. The article emphasizes the need to comply with procedural and substantive norms when issuing administrative acts, as their legal force is crucial for ensuring legal certainty. Approaches to the classification of administrative acts by issuers, legal consequences, and form are outlined. The role of administrative acts as tools for implementing legal norms in notarial activities is defined, focusing on the specification of the rights and obligations of notaries and ensuring compliance with them. The analysis of judicial practice regarding the appeal of administrative acts in the notarial sphere highlights the prevalence of such disputes in the context of protecting the professional interests of notaries and compliance with legislative requirements. Based on

the generalization of administrative acts, their categories, and judicial practice, the conclusion was made that administrative acts are an essential instrument of public administration in the notarial sphere. At the same time, their application often involved procedural violations, insufficient evidence, or exceeding powers. This emphasized the importance of adherence by administrative bodies to legislative norms, transparency of procedures, and the protection of the rights of those affected by such decisions. Judicial control remained a key administrative-legal mechanism for balancing state interests with the protection of notaries' rights.

Key words: *administrative act, administrative body, administrative control, individual action, instrument of public administration, Ministry of Justice of Ukraine, notarial activity, notary, power, procedure, right, suspension of notarial activity, judicial control.*

Вступ. Актуальність наукового аналізу теми видання адміністративних актів як інструменту публічного адміністрування нотаріальної діяльності в Україні визначається кількома ключовими факторами. Перш за все, адміністративні акти є основним та найбільш уживаним інструментом публічного адміністрування, що забезпечує ефективну взаємодію між адміністративними органами та суб'єктами приватного права. У сучасних умовах глобалізації та євроатлантичної інтеграції українського суспільства підвищуються вимоги до прозорості, правової визначеності та відповідності адміністративних послуг і виконавчої діяльності європейським стандартам. Згідно з цінностями Європейського Союзу, публічне адміністрування має ґрунтуватися на принципах верховенства права, поваги до прав людини та належного врядування.

Видання адміністративних актів у нотаріальній сфері є надзвичайно важливим, оскільки ці акти встановлюють правовий статус нотаріусів, регулюють порядок здійснення їхньої діяльності та забезпечують контроль за дотриманням норм законодавства. У період повномасштабного російського вторгнення в Україну та введення воєнного стану значення адміністративних актів зросло, оскільки вони стали ключовим механізмом невідкладного забезпечення прав і свобод громадян в умов кризової ситуації. Це особливо важливо для забезпечення правової визначеності та підтримання функціонування нотаріальної системи в умовах російсько-української війни.

Актуальність також підкреслюється необхідністю удосконалення процедур видання адміністративних актів, враховуючи сучасні виклики. У контексті євроатлантичного вектору розвитку України реформування публічного адміністрування є однією з вимог до

інтеграції в європейську спільноту. Це передбачає гармонізацію адміністративних процесів із європейськими стандартами, що сприятиме підвищенню довіри громадян до органів влади та забезпеченню правопорядку.

Отже, науковий аналіз змісту та сутності видання адміністративних актів у сфері нотаріальної діяльності має не лише теоретичне, а й практичне значення. Воно спрямоване на вдосконалення законодавства, забезпечення належного рівня публічного адміністрування та захист прав і свобод громадян навіть в умовах надзвичайних обставин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому аналізі адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності значний внесок зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як А. Абдурашидова, Х. Аджі, А. Азізі, А. Артеменко, А. Берлач, В. Бевзенко, Я. Бень, Т. Білоус, Д. Браун, Р. Брукс, В. Бусел, О. Буханевич, М. Глобінець, Н. Гриців, А. Гуледза, Г. Гулевська, В. Галуцько, Р. Ігонін, Н. Ільєва, А. Іп, У. Кінаш, Н. Карнарук, С. Ковальчук, І. Когутич, О. Коротун, О. Косілова, О. Костюченко, О. Красногор, А. Лазур, С. Лізкано Чапета, П. Малавет, А. Маржина, О. Мартинюк, Г. Массе, Л. Міранда Чавес, С. Моріна, А. Моро, В. Мустафа, І. Нуроїні, О. Надьон, І. Орловська, У. Палієнко, Є. Пряхін, Л. Піньяс, П. Ройєк-Соха, М. Саптомо, С. Стеценко, С. Супанджі, С. Мартінез Новелья, О. Махмурова-Дишлюк, В. Тищенко, В. Тимошук, Б. Цвойдрак, А. Сяра Судраджат, Е. Мренца, Б. Сіхомбінг, К. Федорова, М. Фролков, Е. Халіті-Мустафа, К. Чижмарь, В. Черниш, О. Чудний, К. Янг, О. Яра та інші. Цей перелік підкреслює багатогранність наукових підходів до аналізу досвіду видання адміністративних актів як інструменту публічного адміністрування нотаріальної діяльності в Україні та важливість подальшого розвитку цієї тематики.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права, доктринальних поглядів на цю проблематику вчених, а також вітчизняного законодавства розкрити юридичну природу адміністративних актів дій як інструменту публічного адміністрування нотаріальної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Згідно з нормами відносно нового Закону України від 17 лютого 2022 року, № 2073-IX «Про адміністративну процедуру», адміністративний акт – це рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, ухвалена адміністративним органом для вирішення конкретної справи, спрямована на встановлення, зміну, припинення чи реалізацію прав і (або) обов'язків конкретної особи або групи осіб [1]. Наприклад, Наказом Міністерства юстиції України від 03 червня 2016 року «Про врегулювання відносин, пов'язаних з контролем за організацією роботи нотаріусів на тимчасово окупованій території України» було змінено адміністративні органи стосовно контролю за організацією нотаріальної діяльності на тимчасово окупованій території України здійснюється шляхом покладення цих функцій на Головне територіальне управління юстиції в Одеській області. Завдання, раніше покладені на територіальні управління юстиції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, передаються до компетенції Головного територіального управління юстиції в Одеській області [2].

В юридичній літературі існують певні тенденції до розкриття сутності та змісту видання адміністративних актів В. Тимошук доводить, що адміністративний акт – це рішення індивідуальної дії, прийняте адміністративним органом, яке спрямоване на регулювання конкретної справи фізичних або юридичних осіб. Воно відображає європейські підходи та базується на німецькій доктрині адміністративного права. Ключовими ознаками адміністративного акта є конкретність вирішення справи, походження від органу публічної адміністрації та безпосередній зовнішній вплив на права чи обов'язки осіб. Чинність адміністративного акта настає з моменту доведення його до відома зацікавлених осіб. Способи повідомлення включають вручення, надси-

лання поштою, публічне оголошення або інші встановлені механізми. Нікчемні адміністративні акти не створюють правових наслідків, будучи недійсними з моменту прийняття. До причин нікчемності відносяться порушення вимог до форми акта, видача актів органом без повноважень або очевидна протиправність. Адміністративні акти класифікуються за впливом на особу: сприятливі, які надають вигоди, і несприятливі, які накладають обов'язки чи обмеження [3].

Наприклад, Наказ Головного управління юстиції у м. Києві від 24 травня 2012 року № 1012 є адміністративним актом несприятливого характеру, який тимчасово зупиняє професійну діяльність приватного нотаріуса ОСОБА_4. Підставою для його прийняття стали результати перевірки нотаріальної діяльності ОСОБА_4, проведеної відповідно до наказу № 789 від 28 квітня 2012 року. У довідці комісії від 17 травня 2012 року було виявлено порушення правил нотаріального діловодства. Наказ було видано на підставі пункту 3 частини 1 статті 29-1 Закону України «Про нотаріат», який дозволяє тимчасове зупинення діяльності у разі повторних порушень правил нотаріального діловодства. Проте під час видання акта були допущені суттєві порушення процедурних і матеріальних норм. Відсутність строку для усунення порушень суперечила пунктам 5.7–5.11 Порядку № 2260/5, а також не було проведено повторної перевірки після усунення недоліків. Позивач усунув виявлені порушення до набрання чинності наказу, що робило його застосування недоцільним. Відсутність доказів належного повідомлення про видання наказу також свідчила про недотримання процедурних вимог. Застосування наказу спричинило тимчасове припинення діяльності приватного нотаріуса ОСОБА_4 з 30 травня до 5 червня 2012 року та наклало адміністративні обмеження, які вплинули на репутацію та фінансовий стан нотаріуса. У ході судового розгляду було встановлено протиправність наказу через допущені порушення законодавства [4].

На думку О. Мілієнко, адміністративний акт є ключовим інструментом реалізації публічної адміністрації, оскільки він забезпечує гармонізацію публічно-управлінських від-

носин через нормативне закріплення прав та обов'язків суб'єктів, що спрямовані на досягнення балансу між державними інтересами та потребами громадян. Вона наголошує, що адміністративний акт виступає юридичним фактом, який породжує, змінює чи припиняє правовідносини, одночасно виконуючи функцію форми правозастосування, завдяки якій забезпечується реалізація норм права через конкретні рішення. Крім того, адміністративний акт є інструментом публічного управління, спрямованим на захист прав громадян, забезпечення суспільного порядку та досягнення публічного інтересу [5].

Аналізовані нами сфері в основному нотаріуси є сторонами адміністративно правового впливу зі сторони міністерства юстиції України як адміністративного органу. Іншими словами, як правило щодо них адміністративні органи приймають адміністративні акти що призводить до зміни виникнення або припинення певних адміністративно-правових відносин. Однак, бувають випадки коли самі нотаріуси безпосередньо стають адміністративним органом (суб'єктом владних повноважень) рішення якого оскаржується в адміністративному суді. Наприклад, Рішенням Харківського окружного адміністративного суду від 16 травня 2024 року у справі № 520/11797/24 було встановлено протиправність дій приватного нотаріуса Харківського міського нотаріального округу Особа-1, які полягали у відмові перерахувати кошти з депозитного рахунку на підставі належно оформлених довіреностей депонентів. Такі дії нотаріуса мають ознаки адміністративного акта, оскільки рішення нотаріуса, зафіксовані у письмових листах від 18 квітня 2024 року (№№ 9/02-23, 10/02-23, 11/02-23) та 2 травня 2024 року (№ 13/02-23), стосуються реалізації владних управлінських функцій щодо використання депозитних коштів. Відмова нотаріуса виконати зобов'язання щодо перерахування коштів депонентам на підставі статті 85 Закону України «Про нотаріат» базувалася на неправильному трактуванні норм цього закону, а також положень пунктів 9.1 та 9.2 глави 21 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, що призвело до порушення прав та інтер-

есів позивача. Суд визнав протиправність дій нотаріуса, оскільки довіреності, надані представником депонентів, відповідали встановленим законодавством вимогам, а їх обсяг дозволяв вчинити дії, спрямовані на отримання коштів. Відмова нотаріуса, незважаючи на надані довіреності, була обґрунтована тим, що кошти можуть бути виплачені виключно депоненту, що суперечить законодавству, яке допускає представництво інтересів депонента уповноваженою особою [6].

Професор В. Бевзенко визначав у своїй статті за 2011 рік, що адміністративний акт це індивідуальне рішення органу публічної адміністрації або іншого суб'єкта владних повноважень, яке ухвалюється в межах адміністративної справи для виникнення, зміни чи припинення правовідносин у публічно-правовій сфері. В адміністративному акті реалізується волевиявлення органу публічної адміністрації, яке має юридичні наслідки. Адміністративний акт виступає як форма реалізації функцій публічної адміністрації, яка забезпечує конкретизацію норм права. Це також інструмент публічного управління, що дозволяє впливати на правовідносини шляхом односторонніх рішень, які мають обов'язковий характер. Адміністративний акт знижує рівень невизначеності у правозастосуванні та створює фактичний стан, на який може орієнтуватися подальше регулювання. Індивідуальність адміністративного акта означає, що він стосується конкретних осіб або ситуацій. Юридична обов'язковість адміністративного акта забезпечує його виконання, в тому числі примусове. Акти можуть бути оформлені письмово, усно, електронно або автоматизовано. Ухвалення адміністративного акта має відбуватися виключно в межах компетенції органу публічної адміністрації. За правовими наслідками адміністративні акти поділяються на чинні, нікчемні та оспорювані. За суб'єктом видання це можуть бути акти органів державної влади, місцевого самоврядування тощо. За змістом акти поділяються на регулятивні, дозвольні, забороняючі та стимулюючі [7].

Як приклад оскарження адміністративних актів у сфері нотаріату слід привести рішення Окружного адміністративного суду

міста Києва від 30 листопада 2018 року, № 826/10508/18, згідно з яким адміністративний акт, оформлений Головним територіальним управлінням юстиції у місті Києві у вигляді акта від 05.01.2018, є індивідуальним рішенням, яке ухвалене в межах виконання владних функцій і спрямоване на оцінку відповідності робочого місця нотаріуса встановленим вимогам чинного законодавства. Акт був прийнятий Головним територіальним управлінням юстиції у місті Києві. Його адресатом була ОСОБА_1, яка звернулася із заявою про сертифікацію приміщення для здійснення нотаріальної діяльності. Акт про відмову в сертифікації робочого місця був складений на підставі перевірки, у ході якої були встановлені ознаки невідповідності приміщення вимогам пункту 2 частини 2 статті 25 Закону України «Про нотаріат» та пунктів 7.1.3 і 7.2.1 Положення про вимоги до робочого місця приватного нотаріуса, зокрема через відсутність можливості одночасного та незалежного здійснення нотаріальної діяльності кожним нотаріусом у приміщенні, а також через прозорі елементи конструкції стін робочого кабінету. Прийняття цього адміністративного акта призвело до правових наслідків у вигляді відмови ОСОБА_1 у здійсненні нотаріальної діяльності в приміщенні, яке вона мала намір використовувати, до отримання позитивного рішення щодо сертифікації робочого місця. У результаті оскарження цього акта судом було встановлено, що відповідач не довів належними доказами факт невідповідності робочого місця нотаріуса законодавчим вимогам [8].

Як випливає у своєму авторефераті дисертаційного дослідження О. Мандюк, індивідуальний адміністративний акт визначається як одностороннє волевиявлення адміністративного органу зовнішньої дії, яке безпосередньо впливає на права, свободи чи інтереси конкретних осіб або стосується конкретної ситуації. Його основними ознаками є односторонність, що означає прийняття акта адміністративним органом без узгодження з іншими суб'єктами, індивідуальність або конкретність, яка передбачає, що акт стосується конкретних осіб чи ситуацій, зовнішня дія, яка проявляється у наслідках

поза межами органу, що його видав, юридичні наслідки, оскільки акт створює, змінює або припиняє права чи обов'язки, та прийняття адміністративним органом, що свідчить про його наділення відповідними повноваженнями [9]¹. Наприклад, адміністративним актом, який оскаржувався в адміністративному суді був наказ № 210/6 Головного територіального управління юстиції у м. Києві від 23 березня 2017 року про тимчасове зупинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса Київського міського нотаріального округу ОСОБА_1 починаючи з 23 березня 2017 року, у зв'язку з необґрунтованою відмовою нотаріуса надати необхідні документи для перевірки. Підставою для видання цього наказу стало звернення голови правління ЗАТ «Елекомс» та встановлення факту відсутності нотаріуса на робочому місці під час перевірки, яку мала провести комісія 20 березня 2017 року. Відповідно до зазначеного адміністративного акту, були застосовані положення частини 1 статті 29-1 Закону України «Про нотаріат» та Порядку проведення перевірки організації нотаріальної діяльності, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 17 лютого 2014 року № 357/5. Водночас нотаріус ОСОБА_1 вказувала на неможливість надати документи без визначення кола осіб, відповідальних за збереження нотаріальної таємниці, що стало причиною суперечки [10].

А. Артеменко у своїй статті визначає, що адміністративний акт, як різновид індивідуального, спрямований на вирішення конкретних управлінських завдань, які виникають у процесі діяльності органів виконавчої влади. Він має персоніфікованого адресата, що означає його конкретну спрямованість на фізичну або юридичну особу. Адміністративний акт застосовується одноразово і має обмежену дію в часі та просторі, залежно від конкретної ситуації. Він базується на нормативних актах, реалізуючи їх положення

¹ Мандюк О. О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2017. 18 с.

в умовах певних обставин, визначених законодавством. Вчений класифікує такі акти за юридичними наслідками на зобов'язуючі, які встановлюють обов'язок виконання певних дій з боку адресата, забороняючі, що накладають певні обмеження або заборони, правоповноважуючі, які надають адресату певні права або дозволи, та акти-відмови, що містять відмову у задоволенні вимог, заявлених особою. Особливості прийняття індивідуальних адміністративних актів місцевими державними адміністраціями полягають у тому, що вони спрямовані на створення, зміну або припинення конкретних правовідносин, що виникають у сфері публічного адміністрування [11].

Наприклад виходячи із невідповідності останньому положенню державним нотаріусом було здійснена відмова у вчиненні нотаріальних дій. Така відмова практично носить ознаки адміністративного акту суб'єкта владних повноважень, який прирівнюється до функцій адміністративного органу. Постанова була ухвалена державним нотаріусом, який діяв у межах своїх повноважень, визначених законодавством, зокрема Законом України «Про нотаріат». У документі нотаріус формулював підстави для відмови у вчиненні нотаріальної дії, керуючись нормами законодавства, що регулюють нотаріальну діяльність. Відмова нотаріуса стала предметом судового розгляду, що підтверджує її природу як владного управлінського рішення. Суд зазначив, що дії нотаріуса як суб'єкта владних повноважень у такому випадку можуть бути оскаржені в порядку адміністративного судочинства. Суд залишив позов без розгляду у зв'язку із заявою позивача, проте підкреслив, що постанова нотаріуса є адміністративним актом, який може бути предметом судового контролю на предмет його правомірності [12].

О. Махмурова-Дишлюк визначає, що юридична природа адміністративного акта як інструмент публічного адміністрування для забезпечення прав і свобод людини і громадянина, особливо в умовах російсько-української війни. Адміністративний акт визначається як індивідуальне рішення адміністративного органу, яке приймається для вирішення конкретної справи з метою

забезпечення прав, свобод або інтересів приватних осіб, які були порушені, або для запобігання їх можливого порушення. Юридична природа адміністративного акта базується на нормах Закону України «Про адміністративну процедуру» № 2073-ІХ від 17 лютого 2022 року, де акцентується на його індивідуальному характері [13]. Наприклад, у рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 3 лютого 2020 року у справі № 640/14905/19 оскаржується адміністративний акт Міністерства юстиції України у формі відмови у проведенні повторної позапланової перевірки діяльності приватного нотаріуса Васильківського районного нотаріального округу Особа_1. Приватний нотаріус Особа_1 був об'єктом попередньої перевірки, яка проводилася Міністерством юстиції у 2016 році, за результатами якої порушень у його діяльності не виявлено, а висновки цієї перевірки позивач не оскаржував. Суд визнав дії Міністерства юстиції України законними та обґрунтованими, оскільки орган діяв у межах своїх повноважень, забезпечив належний розгляд скарг позивача та дотримався вимог законодавства щодо проведення перевірок нотаріальної діяльності [14].

Висновки. Отже, ознаками адміністративних актів як інструментів публічного адміністрування в нотаріальній сфері є те що адміністративний акт у нотаріальній діяльності стосується конкретного нотаріусів або інших осіб задіяних в сфері нотаріату, права чи обов'язки яких визначаються у рішенні. Наприклад, наказ Міністерства юстиції про тимчасове зупинення діяльності приватного нотаріуса є адміністративним актом, спрямованим на вирішення конкретної ситуації, що виникла внаслідок порушень правил нотаріального діловодства. Прийняття адміністративного акта призводить до виникнення, зміни або припинення певних прав або обов'язків нотаріуса. Їхня юридична сила закінчується одразу після їх виконання. Наприклад, рішення адміністративного органу про анулювання сертифікації робочого місця нотаріуса у випадку невідповідності приміщення вимогам законодавства є обов'язковим для виконання, а його невиконання може спричинити правові наслідки. Адміністративні акти спря-

мовані на реалізацію норм права у сфері нотаріальної діяльності, ухвалюються відкрито, із належним повідомленням нотаріусів та інших зацікавлених осіб про зміст їх рішень. Однак їх прийняття здійснюється без узгодження із зацікавленими сторонами, що забезпечує оперативність та реалізацію владних повноважень адміністративних органів. Наприклад, рішення Головного територіального управ-

ління юстиції про перевірку нотаріальної діяльності не потребує згоди нотаріуса, але є юридично обов'язковим. Вони можуть бути оскаржені в адміністративному та судовому порядку. Наприклад, наказ Головного територіального управління юстиції, яким зупинено діяльність нотаріуса, може бути перевірений судом на предмет його відповідності процедурним та матеріальним нормам права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про адміністративну процедуру. Закон України від 17 лютого 2022 року, № 2073-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 15. ст. 50.
2. Про врегулювання відносин, пов'язаних з контролем за організацією роботи нотаріусів на тимчасово окупованій території України. Затверджено Наказом Міністерства юстиції України від 3 червня 2016 року, № 1591/5. Офіційний вісник України. 2016. № 43. Стор. 304. Ст. 1610. Код акта 82091/2016.
3. Тимошук В. Адміністративні акти в Україні – повернення до європейської традиції належного урядування. 2012. Центр політико-правових реформ. URL: https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/old/images/documents/Tymoshchuk_11_05_2012.pdf.
4. Ухвала Вищого адміністративного суду України. Прийнята 30 жовтня 2014 року, справа № К/9991/74842/12. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/41348936>.
5. Мілієнко О. А. Теоретико-прикладні аспекти застосування адміністративних актів: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021. 35 с.
6. Рішення Харківського окружного адміністративного суду. Прийняте 16 травня 2024 року, справа № 520/11797/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. 2024. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119095197>.
7. Бевзенко В. М. Особливості оскарження адміністративних актів державної виконавчої служби. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2011. № 2(4). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2011/n2/11bvmdvs.pdf>.
8. Рішення Окружного адміністративного суду міста Києва. Прийняте 30 листопада 2018 року, № 826/10508/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78260531>.
9. Мандюк О. О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2017. 18 с. 10. Постанова Верховного Суду України від 29 січня 2020 року у справі № 826/4534/17.» Державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87238346>.
11. Артеменко І. А. Адміністративні акти органів виконавчої влади: питання класифікації та стадії процедур їх прийняття. Порівняльно-аналітичне право. 2014. № 6. С. 159–161.
12. Ухвала Ічнянського районного суду Чернігівської області у справі № 2-А-2030/2011 від 18 квітня 2011 року. Єдиний державний реєстр судових рішень. 2011. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/52048159>.
13. Махмурова-Дишлюк О. П. Видання адміністративних актів як інструментів публічного адміністрування забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах російсько-української війни. Право і суспільство. 2024. № 1. Т. 2. С. 113-118. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.2.17>
14. Рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 03 лютого 2020 року у справі № 640/14905/19. Офіційний вебпортал «Єдиний державний реєстр судових рішень». URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87321969>.